

<p>Rekenvoorbeeld 1 Meerpersoonshuishouden Eigenaar en gebruiker</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>OZB</td> <td>€ 334</td> <td>€ 341</td> </tr> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td>€ 207</td> <td>€ 193</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td>€ 284</td> <td>€ 288</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>€ 825</td> <td>€ 822</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> -0,4%</p>		2019	2020	OZB	€ 334	€ 341	Rioolheffing	€ 207	€ 193	Afvalstoffenheffing	€ 284	€ 288	Totaal	€ 825	€ 822	<p>Rekenvoorbeeld 2 Eenpersoonshuishouden Eigenaar en gebruiker</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>OZB</td> <td>€ 334</td> <td>€ 341</td> </tr> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td>€ 207</td> <td>€ 193</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td>€ 235</td> <td>€ 239</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>€ 776</td> <td>€ 773</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> -0,4%</p>		2019	2020	OZB	€ 334	€ 341	Rioolheffing	€ 207	€ 193	Afvalstoffenheffing	€ 235	€ 239	Totaal	€ 776	€ 773
	2019	2020																													
OZB	€ 334	€ 341																													
Rioolheffing	€ 207	€ 193																													
Afvalstoffenheffing	€ 284	€ 288																													
Totaal	€ 825	€ 822																													
	2019	2020																													
OZB	€ 334	€ 341																													
Rioolheffing	€ 207	€ 193																													
Afvalstoffenheffing	€ 235	€ 239																													
Totaal	€ 776	€ 773																													
<p>Rekenvoorbeeld 3 Meerpersoonshuishouden Huurder en gebruiker</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td>€ 108</td> <td>€ 100</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td>€ 284</td> <td>€ 288</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>€ 392</td> <td>€ 388</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> -1,0%</p>		2019	2020	Rioolheffing	€ 108	€ 100	Afvalstoffenheffing	€ 284	€ 288	Totaal	€ 392	€ 388	<p>Rekenvoorbeeld 4 Eenpersoonshuishouden Huurder en gebruiker</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td>€ 108</td> <td>€ 100</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td>€ 235</td> <td>€ 239</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>€ 343</td> <td>€ 339</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> -1,1%</p>		2019	2020	Rioolheffing	€ 108	€ 100	Afvalstoffenheffing	€ 235	€ 239	Totaal	€ 343	€ 339						
	2019	2020																													
Rioolheffing	€ 108	€ 100																													
Afvalstoffenheffing	€ 284	€ 288																													
Totaal	€ 392	€ 388																													
	2019	2020																													
Rioolheffing	€ 108	€ 100																													
Afvalstoffenheffing	€ 235	€ 239																													
Totaal	€ 343	€ 339																													

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

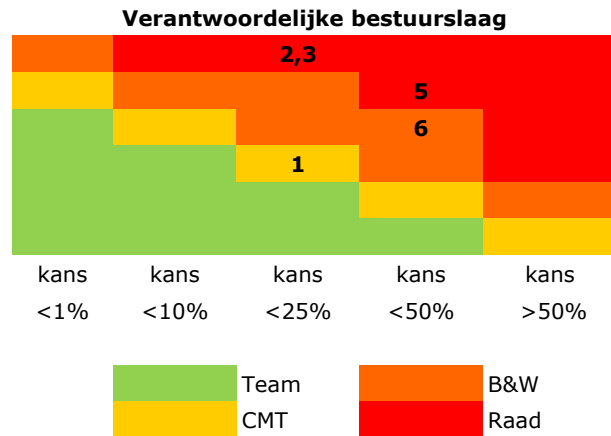
- het realiseren van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico's nader omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico's.

Risico in €

- € 1.000.000 en hoger
- € 500.000 - € 1.000.000
- € 200.000 - € 500.000
- € 50.000 - € 200.000
- € 1 - € 50.000
- € 0, geen financiële consequenties

Incidentele risico's

Op een viertal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor doet. De vier risico's worden hieronder toegelicht.

N34

Na realisatie van het project zijn er geen zichtbare risico's meer. De definitieve afronding en afrekening met provincie Drenthe dient nog te gebeuren. Het project N34/Klooster wordt financieel in 2020 (verwachting) afgerond.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financiering van maximaal € 7 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten. Voor deze financiering staan wij en de Sammtgemeinde Emlichheim elk voor de helft garant. Het risico van de gemeente Coevorden is maximaal € 3,5 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet schatten wij in op 15%. Het uitgangspunt is dat de GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH zich zonder extra financiële steun van de gemeente moet ontwikkelen. Mocht op enig moment onverhoopt toch een beroep op onze gemeente worden gedaan voor financiële steun dan is de maximale bijdrage beperkt tot € 525.000. Door verkopen is de financiering van GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH op dit moment tot ruim onder de € 6 miljoen gedaald.

Grondexploitaties

In het kader van voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties opnieuw geanalyseerd. De totaal verwachte boekwaarde is bruto circa € 11,9 miljoen. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2020 van € 2,6 miljoen. De totale boekwaarde zal in de komende periode (tot 2023) afnemen naar een niveau van circa € 6,1 miljoen. Als gevolg daarvan zal ook het risico de komende jaren afnemen.

Faillissement CQ

Medio 2014 is CQ failliet verklaard. Ondanks herhaald aandringen door ons en door de gemeente Emmen, is het faillissement van CQ nog steeds niet afgewikkeld. De vakbonden hebben zowel de gemeente Emmen als onze gemeente aangesproken. Dit betreft een hoofdelijke aansprakelijkheid. Er is sprake van een claim van € 5,6 miljoen plus wettelijke rente, gericht aan de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden. Deze claim heeft betrekking op de ambtenarenstatus van de voormalig medewerkers van CQ en de daaraan gekoppelde afdracht van onder meer pensioenpremies aan het ABP. Wij schatten het risico tot een veroordeling door de rechter laag in. De procedure loopt nog en zit nog steeds in de beginfase. Dit proces kan nog enkele jaren duren.

Tabel incidentele risico's

INCIDENTELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2020	2021	2022	2023
1. N34	500	25%	125			
2. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
3. Grondexploitatie	11.900	22%	2.630	2.400	2.000	1.600
4. Faillissement CQ	PM					
Totaal	15.900		3.280	2.925	2.525	2.125

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarover wij een structureel risico lopen. Dit betreffen het sociaal domein en de Emco-groep.

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld en verwachten wij dat onze begroting meerjarig toekomstbestendig is. Wij hebben de budgetten voor Jeugd, Participatie en Wmo aangepast aan de nieuwste prognoses. Daarmee lijn deze budgetten voor de komende jaren op niveau. Hiermee in lijn hebben wij ook onze uitvoeringsorganisatie ingericht. Niettemin zien wij de kosten voor jeugdhulp en Wmo in 2018 en 2019 stijgen. Hiervoor zijn in wij door het Rijk gedeeltelijk gecompenseerd. Hoe de kosten binnen het Sociaal Domein zich ontwikkelen ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals de invoering van het abonnementstarief in de Wmo, de herijking van het Gemeentefonds, eventuele kortingen op de Rijksbijdrage, correcties uit voorgaande jaren en andere onvoorziene situaties kunnen resulteren in financiële effecten. In principe is daarbij ook nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Dit vraagt vervolgens om aanpassing van bestaande beleidskaders en inkoopcontracten. Om deze reden nemen wij in de risico-inventarisatie voor het Sociaal Domein een hoger bedrag op dan in voorgaande jaren.

EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. Voor de uitvoering van de Wsw ontvangen wij een lumpsumbedrag in het Participatiebudget. Sinds de invoering van de Participatiewet is er geen nieuwe instroom in de Wsw meer mogelijk. Hierdoor neemt de Wsw-populatie door natuurlijk verloop gestaag af. Als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen is de verwachting dat het exploitatietekort van de EMCO-Groep jaarlijks zal toenemen. Hiermee is rekening gehouden in ons meerjarenperspectief. De EMCO-Groep benoemt in haar risicoparagraaf in de begroting 2020 de volgende risico's: netto-opbrengsten, lonen Wsw-werknemers, salariskosten ambtelijk personeel, Rijksbijdragen, het Lage-Inkomensvoordeel en het Leer-Werkbedrijf. Deze risico's zijn niet op geld gewaardeerd. Raadsbreed is een amendement aangenomen om een zienswijze in te dienen. De zienswijze roept het bestuur dringend op om in de jaarstukken een nadere risicoanalyse op te nemen met een daarbij behorende lange termijnvisie. Wij doen hier de aanname dat indien het geprognosticeerde bedrijfsresultaat over 2019 van € 1,08 miljoen niet gerealiseerd wordt dit naar rato van ons aandeel in de EMCO-Groep (13,44%) voor onze rekening komt, zijnde € 146.000 met een kans van 50%.

Tabel structurele risico's

STRUCTURELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2020	2021	2022	2023
6. Decentralisaties Sociaal Domein	600	50%	300	300	300	300
7. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
Totaal	800		400	400	400	400

Overige ontwikkelingen met een mogelijk financieel risico

Wij zien een aantal ontwikkelingen die van betekenis gaan zijn voor onze gemeente, maar waarbij wij nog niet kunnen inschatten of dit - al dan niet financiële - risico's met zich meebrengt. We willen deze ontwikkelingen wel in deze risicoparagraaf onder de aandacht brengen.

Klimaatadaptatie

Door klimaatveranderingen nemen de risico's op wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen toe. In 2019 hebben wij een stresstest uitgevoerd, dit geeft inzicht in de gevolgen van de klimaatveranderingen voor de het gebied van de Noordelijke Vechtstromen met betrekking tot de klimaatveranderingen. De stresstest kan gezien worden als een eerste stap om de kwetsbaarheid voor klimaatverandering in beeld te brengen.

De tweede stap is het voeren van een risicodialog met inwoners, instellingen en bedrijven over de uitkomsten. In een volgende fase zullen eventuele gevolgen voor de openbare ruimte, bedrijven, agrarische sector en natuur besproken worden en de financiële en economische consequenties inzichtelijk gemaakt worden.

Duurzaamheid

In 2020 gaan wij verder met de uitwerking van de duurzaamheidsvisie en wordt er gewerkt aan het opstellen van een visie voor een warmtetransitie. Op dit moment zijn de uitkomsten en bijbehorende financiële consequenties nog niet inzichtelijk.

Het is echter aannemelijk dat wij dienen te investeren in duurzaamheid van ons vastgoed, infrastructuur en op diverse andere vlakken.

Herstructurering Gemeentefonds

Het gemeentefonds is voor Gemeenten de belangrijkste inkomstenbron. Sinds de invoering van de Financiële verhoudingenwet (1997) is er veel veranderd voor gemeenten. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties laat onderzoeken hoe de verdeling van het gemeentefonds het beste kan worden herijkt. De uitkomst van deze herijking is op dit moment niet bekend maar zal na verwachting per 2021 ingevoerd worden. Dit kan per gemeente grote gevolgen hebben. De Gemeente Coevorden heeft zitting genomen in een werkgroep die namens de Vereniging Drentse Gemeenten de belangen van Drentse gemeenten behartigt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.

In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT					
Bedragen x € 1.000					
Bestanddeel weerstandscapaciteit	prognose 2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	32.297	32.297	32.297	32.297	32.297
Resultaat + reserve mutaties (voor bestemming cumulatief)	-199	3.598	7.411	11.411	15.411
Onbenutte belastingcapaciteit	500	436	436	436	436
Post onvoorzien	100	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	32.698	36.431	40.244	44.244	48.244

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstands-vermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's. Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN				
Bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023
Weerstandscapaciteit	32.698	36.431	40.244	44.244
Te verwachten risico's	3.680	3.325	2.925	2.525
Weerstandsvermogen	29.018	33.106	37.319	41.719

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2020	2021	2022	2023
Ratio weerstandsvermogen	8,89	10,96	13,76	17,52

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen BBV

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen

gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote;
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- de solvabiliteitsratio;
- de grondexploitatie;
- de structurele exploitatieruimte, en
- de belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

Toelichting op de betekenis van de kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De schuldquote daalt als gevolg van reguliere aflossingen op de leningenportefeuille.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio stijgt omdat wij blijven werken aan de versterking van onze vermogenspositie door middel van structurele stortingen in de algemene reserve.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is dat de grondexploitatie kan bijdragen aan verlaging van de schuld van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door het saldo van de stelpost vrije begrotingsruimte te delen op het totale saldo van de begroting (begrote lasten en stortingen in de reserves).

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een zich voordoende financiële tegenvaller in het volgend begrotingsjaar kan worden opgevangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De benutte belastingcapaciteit is gestegen als gevolg van de indexatie van de Ozb-opbrengst.

Ontwikkeling van onze kengetallen

In de periode 2014 – 2018 is zwaar ingezet op het herstellen en weer toegroeien naar een gezond financieel evenwicht. Wij creëren op deze manier ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
	Realisatie	Prognose	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote (%)	75	75	71	68	61	55
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	69	68	65	62	55	49
Solvabiliteitsratio (%)	31	32	35	37	42	46
Grondexploitatie (%)	14	12	11	9	6	4
Structurele exploitatieruimte (%)	1,0	1,6	1,2	2,2	2,5	2,6
Belastingcapaciteit (%)	92,0	94,0	94,9	94,9	94,9	94,9
* alle cijfers volgens de nieuwste bbv definitie						

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.